

Tisková zpráva, 8. července 2024

Zaměstnanci státu a státní úředníci: kde pracují a za kolik?

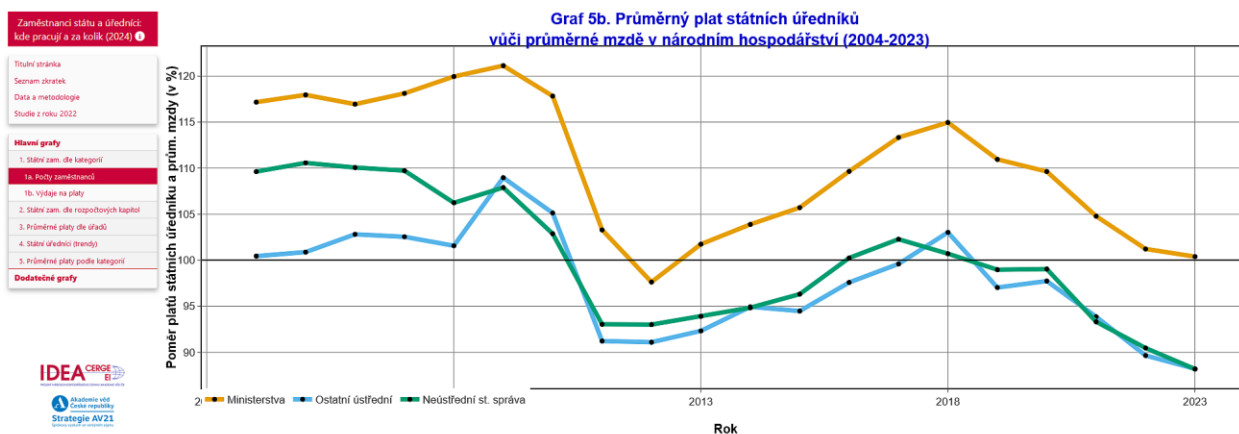
Nová interaktivní aplikace think-tanku IDEA při Národohospodářském ústavu Akademie věd ČR nabízí podrobné analytické vhledy do struktury a dlouhodobých trendů počtu zaměstnanců státu, výše jejich platů a výdajů na ně. Aplikace je veřejně dostupná na adrese: <https://ideaapps.cerge-ei.cz/zamestnancistatu>

Pro český stát pracuje téměř půl milionu zaměstnanců placených ze státního rozpočtu - zaměstnanci státu, což představuje cca 9,3 % pracovní síly v ekonomice. Státní úředníci z nich tvoří cca 76 tisíc (cca 16 %), což představuje zhruba 1,5 % pracovní síly. S ohledem na to, jak velká je často věnována pozornost tématu počtu státních úředníků ve veřejných debatách, jsou jejich počty i podíly na všech zaměstnancích státu poměrně nízké.

Celkové výdaje na platy zaměstnanců regulovaných státním rozpočtem v roce 2023 činily 258 miliard korun. Největší díl této částky, zhruba 145,6 miliard, připadl na zaměstnance tzv. příspěvkových organizací, jejichž podíl na zaměstnancích státu je 59,2 %. V této kategorii jsou započtení především zaměstnanci škol, včetně učitelů. Ty státní rozpočet financuje přes kapitolu ministerstva školství, jsou ale zaměstnanci škol zřizovaných samosprávami. Následují sbory, tedy složky obrany, bezpečnosti, celní a právní ochrany, s rozpočtem 48,4 miliardy a podílem na zaměstnancích státu 18,7 %. Na celkovém nárůstu počtu zaměstnanců a výdajů na platy zaměstnanců státu v posledním desetiletí má největší podíl právě kategorie tzv. příspěvkových organizací, v níž dominují zaměstnanci škol.

Počet státních úředníků poslední dvě dekády (2003-2023) kolísal jen mírně. V trendech je vidět snahy o konsolidaci veřejných rozpočtů po roce 2010 a po roce 2021. Za mírným poklesem počtu státních úředníků po roce 2021 o zhruba 2000 stál primárně pokles v sektoru ‚neústřední státní správy‘, která zahrnuje organizace podřízené ministerstvům, jež většinou poskytují služby jako např. Finanční správa nebo Úřady práce. Počet státních úředníků na ministerstvech se poslední roky více méně nezměnil.

V poměru k průměrným platům v ekonomice se platy státních úředníků poslední dvě dekády vyvíjely velmi cyklicky. Minima bylo dosaženo kolem roku 2012, maxima v roce 2018. Poté začaly relativní platy klesat, v roce 2022 dosáhly minima roku 2012. S ohledem na jejich další vývoj a vývoj mezd v ekonomice relativní platy koncem roku 2024 zřejmě klesnou hluboko pod minimum roku 2012.

Průměrné platy zaměstnanců státu se výrazně liší jak mezi kategoriemi organizací, tak mezi organizacemi uvnitř těchto kategorií. Nejvyšší průměrné platy měli v roce 2023 zaměstnanci ministerstev (58 tis. Kč měsíčně). Nejnižší platy (42 tis. Kč) pak mají zaměstnanci ‚neústřední státní správy‘, tedy převážně organizací poskytujících přímé služby občanům. Rozdíly jsou částečně dány historicky, částečně se v nich odráží rozdíly vzdělanostní, věkové a náročnosti práce.

Velmi široký rozptyl mají průměrné platy organizací zařazených do kategorie ‚Ostatní organizační složky státu‘ (označené jako ‚Ostatní vč. Armády‘), což odráží velkou rozmanitost funkcí a personálního složení těchto organizací. Podobně tomu bylo u ‚Příspěvkových organizací‘.

„Při diskusích o velikosti státu a jeho konkurenceschopnosti coby zaměstnavatele je třeba pracovat s aktuálními údaji zachycujícími realitu. Naše aplikace základní údaje a srovnání k tomuto tématu zpřístupňuje. Ukazuje, že počty státních úředníků v posledních letech dramaticky nenarůstají. Platy státních úředníků v posledních letech typicky klesají ve srovnání s platy v ekonomice. Průměrné platy úředníky se také liší podle toho, kde tito lidé pracují. Pro dobré rozhodování v této oblasti bychom také potřebovali lépe rozumět tomu, proč tyto trendy a rozdíly vznikají, což už je otázka na další analýzy s detailnějšími daty“, říká spoluautor aplikace Petr Bouchal.

Aplikace vznikla s podporou Akademie věd České republiky v rámci programu Strategie AV21 Společnost v pohybu.

Kontakt na tvůrce aplikace:

Petr Bouchal, +420-604 586 624, pbouchal@gmail.com
Daniel Münich, +420-736 607 705, daniel.munich@cerge-ei.cz

Kontakt pro média:

Eva Peňázová, eva.penazova@cerge-ei.cz, +420-602 698 440

IDEA při CERGE-EI, Politických vězňů 7, Praha 1, idea@cerge-ei.cz

Institut pro demokracii a ekonomickou analýzu (IDEA) při Národohospodářském ústavu AV ČR, v. v. i. je nezávislý akademický think-tank zaměřující se na analýzy, vyhodnocování a vlastní návrhy veřejných politik. Doporučení IDEA vychází z analýz založených na faktech, datech, jejich nestranné interpretaci a moderní ekonomické teorii. IDEA je projektem Národohospodářského ústavu Akademie věd České republiky, který spolu s Centrem pro ekonomický výzkum a doktorské studium Univerzity Karlovy (CERGE) tvoří společné akademické pracoviště CERGE-EI.